

Obr. 16: Krajský školní komisař Ignác Richard Wilfling sepsal příručku pro školní vizitátory

novení krajských školních komisařů. Komisaři museli projít veřejnými zkouškami, ve kterých byli povinni prokázat nejen pedagogické a metodické znalosti, nýbrž i schopnost jednat s krajskými úřady ve prospěch školství. V každé zemi rakouské monarchie byli podřízeni vrchnímu školnímu dozorcí. Komisaři vykonali přísahu u zemského gubernia a jemu také zasílali zprávy o školách. V centru zájmu komisařů byla docházka školní mládeže, stav a údržba budov, vhodnost umístění školy. Stanovovali rovněž počet učitelů na škole, kontrolovali příjmy, vzdělání a způsobilost učitelů.⁴⁴ Na platy krajských komisařů v Čechách přispívali stavové částkou 12 000 zlatých. Vždy v polovině měsíce se na krajském úřadě také konala stání ve školních záležitostech. Krajský úřad rozhodoval o školních budovách, konzistoř dohlížela spíše na mravní způsobilost učitelů a na výchovu a způsob výuky žáků. Komisař vikáře podporoval v jeho potřebách.⁴⁵ V našich podmínkách vynikl krajský školní komisař Kouřimská Ignác Richard Wilfling (1759–1827),⁴⁶ autor nejvýznamnějšího dokumentu z hlediska zkoumání organizace školství konce 18. století. Kniha *Was muss ein Kreisschulensvisitator wissen und thun, um der Kirche sowohl als dem Staate wahren Nutzen zu schaffen* (Co musí krajský školní vizitátor vědět a činit, aby dokázal

učování žáků na školách i v metodice náboženství. Měli také napomáhat při zavádění povinné školní docházky. Všichni učitelé a faráři měli své povinnosti nejen ke škole a církvi, ale především ke státu. Josef II. ovšem usiloval o úplnou sekularizaci škol. Kněží měli být ze školy zcela vyřazeni a k posílení státního dozoru měli být vedle duchovních jmenováni světské komisaři. Stát převzal přímý dozor nad školami nařízením Josefa II. z roku 1786 o usta-

41) Štverák, *Stručné dějiny*, s. 154.

42) Řezníčková, Kateřina. *Študáci a kantorři za starého Rakouska – České střední školy v letech 1867–1918*. Praha: Libri 2007, s. 12–13.

43) Štverák, Vladimír. *Dějiny pedagogiky. Díl 2*. Praha: Univerzita Karlova, 1981, s. 77.

44) Šafránek, *Vývoj*, s. 24.

45) Tamtéž, s. 24.

46) Somr, *Dějiny školství*, s. 157.